

Florijan Škunca

PREGLED NOVIJE SAKRALNE ARHITEKTURE U NAŠIM KRAJEVIMA

U rubrici „Liturgija i umjetnost” SB je u više navrata donosila rasprave i prikaze sakralnog prostora s različitih gledišta. To su, uglavnom, bile liturgijsko-teološka razglabanja i prikazi povijesno-umjetničkog razvoja. Zajedno s ekipom stručnjaka iz raznih tehničkih disciplina, želio bih osvijetliti tu temu iz jednog drugog, nedovoljno osvijetljenog vida.

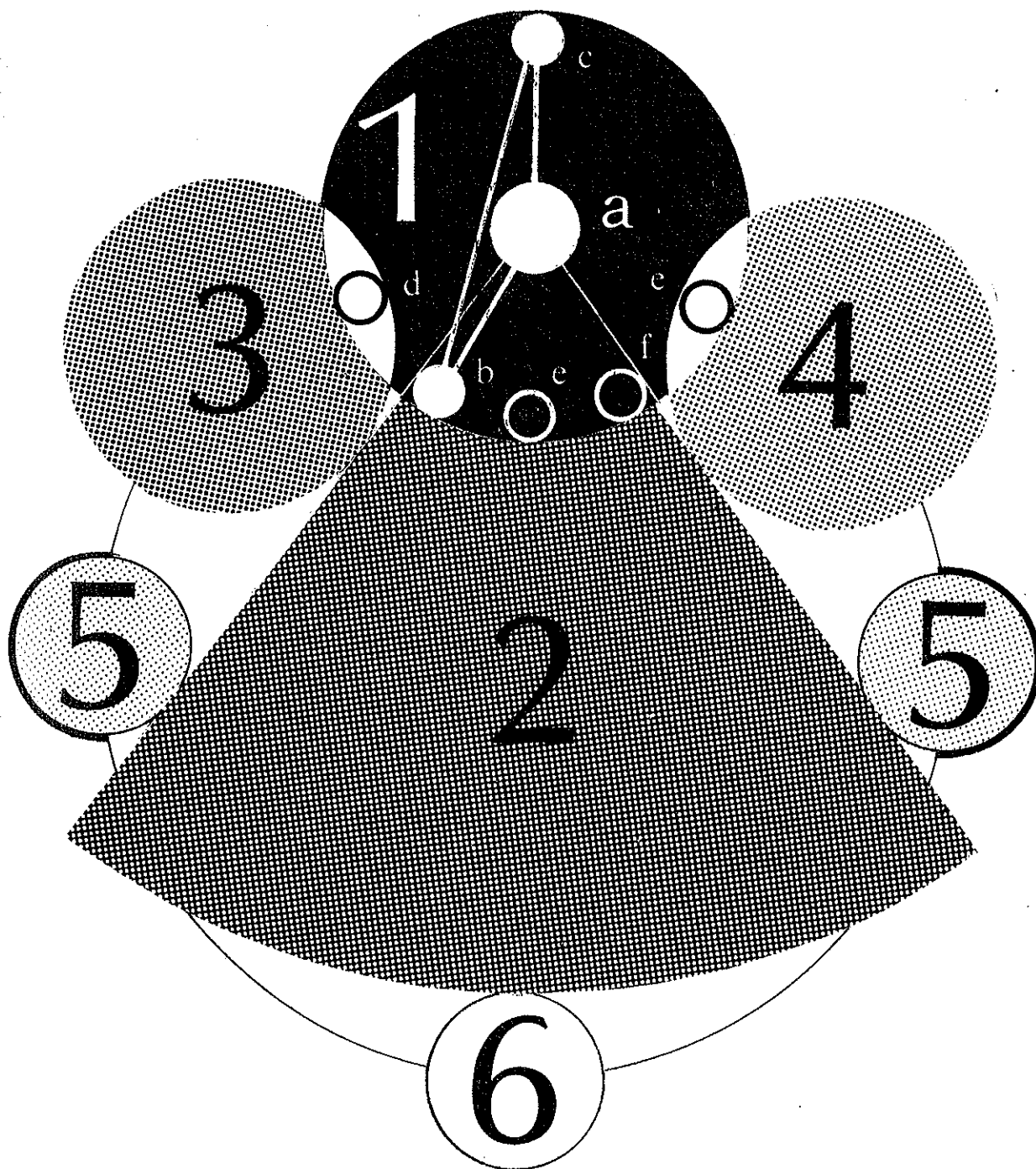
Budući da se i sam bavim projektiranjem sakralnih prostora, praksa me je prisilila na dublje razmišljanje o specifičnostima tih prostora. Članci koji su objavljivani u ovoj rubrici „Službe Božje” dobarano su obogatili moja razmišljanja bili mi dragocjena pomoć kod projektiranja. Pri tom sam i sam shvatio od kolikoga je značaja zajednički, ekipni pristup ostvarenju jednoga novog objekta. Jako je važno da svaki sudionik jednoga takvog projekta da svoj stručni doprinos u funkciji što cjelovitijeg rješenja. Neophodno je potrebna suradnja između projektara arhitekture, projektanta interiera, projektanta akustike, rasvjete, klimatizacija kao i projektanta pejzažne arhitekture. Tu naravno još dolaze kipari, slikari, na kraju, izvođači različitih profila. Glavni arhitekt ih treba sve objediniti, uklopiti u zajedničku cjelinu usklađujući zajedničke napore.

Svjedoci smo lijepih starih kapelica, crkava i katedrala kojima se dičimo ponosimo. To su živi svjedoci vjere naših predaka i glasni učitelji profinjenog osjećaja sklada i ljepote koja odražava Božji sklad i Božju ljepotu. U tome se svi složimo. Ali, nažalost, to isto ne možemo reći i za suvremenu sakralnu arhitekturu. Naši članci koje ćemo objavljivati u nastavcima u „Službi Božjoj” žele biti doprinos zajedničkim naporima prema ljepšoj i funkcionalnijoj sakralnoj arhitekturi kod nas.

U nastavcima ćemo obrađivati slijedeću tematiku:

a) *Crkva kao sakralni prostor* koji treba „izražavati sabranost, sjedinjenje prisutnost Boga tj. proširenje vječnoga u vremenu” (Ratzinger). Polazeći od toga da je crkva znak vjernika katolika, ukratko prikazujući dimenzioniranje, oblik organizaciju sakralnog prostora, naglasili bismo svetište kao središnji dio sakralnog prostora kome sve ostalo mora biti podređeno i prema njemu usmjereno.

U tom prikazu ćemo se osvrnuti na svaki element sakralnog prostora, navesti njegove dimenzije i sve to ilustrirati s nekoliko više ili manje uspješnih konkretnih primjera iz naših ili svjetskih novijih crkava. Obuhvatit ćemo slijedeće elemente

ARHITEKTONSKI RASPORED CRKVENOG PROSTORA

1. – SVETIŠTE

a) oltar	d) svetohranište
b) ambon	e) krstionica
c) sjedište predvoditelja slavlja	f) stalak za uskrsnu svijeću

2. – LADA

3. – KAPELA ZA ČUVANJE EUHARISTIJE I SVETOHRANIŠTE

4. – MJESTO ZA PJEVAČE I ORGULJE

5. – ISPOVJEDAONICE

6. – KAMENICA ZA VODU (Škropionica)

te: oltar, svetohranište, ambon, sjedalo predvoditelja liturgijskog slavlja, mjesto za pjevače i orgulje, krstionica, ispovjedaonica. Iza toga će biti govora o umjetničkom uredsu liturgijskoga prostora te o klupama u crkvi.

U zaključnom dijelu ovoga prikaza osvrnut ćemo se na župske centre koji uključuju niz popratnih objekata i zajedno sa sakralnim prostorom čine zaokruženu cjelinu.

U posebnoj poglavlju govorit ćemo o evanđeoskom siromaštvu koje treba pratiti izgradnju sakralnih objekata i na izgrađenim objektima to vidljivo svjedočiti.

b) *Akustika i ozvučenje sakralnog prostora* je specifična problematika na koju moramo svratiti veliku i stručnu pažnju. Tim problemom se posebno bavio ing. Pregarnik.

c) *Osvjetljenje sakralnog prostora* ima svoje posebnosti bilo da se radi o prirodnom ili umjetnom izvoru svjetlosti. Taj dio će obraditi ing. Zelehovski.

d) *Klimatizacija* je povjerena ing. Grgiću koji će uz to ukazati potrebu i načine rješavanja termičke izolacije.

e) *Vlaga u sakralnom objektu* zadaje velike glavobolje. O tome i posljedicama koje iz toga proizlaze, govorit će ing. Hribar.

f) *Uređenje prostora oko crkve* nije nevažno. Za mnoge je to jedini susret s crkvenim prostorom pa prema tome i jedini vidljivi znak, jer u unutrašnjost prostora neće ni zaviriti. Za vjernike je to mjesto međusobnog susreta prije i poslije liturgijskih obreda. Prema tome, tom prostoru pripada uloga uvertire i raspleta. O uređenju tih površina govorit će nam ing. Pandurić.

g) *Prilagodba starih sakralnih prostora* novim liturgijskim propisima i potrebama suvremenijeg načina pastorizacije i bogoslužnih sastanaka predstavlja veoma osjetljive pothvate koji zahtijevaju stručni pristup i pažljivu izvedbu. O tome će nam nešto više reći ing. Premrl.

Smatrali smo da su gore navedena područja najglavnija i najhitnija kod projektiranja i obnove sakralnih prostora. Ima i drugih pojedinosti o kojima treba voditi računa i koje bi zasluživale opširniju razradu. Mi smo se opredijelili za one koje smo smatrali važnijima. Željeli smo o tome informirati čitatelje i, barem donekle, upozoriti na problematiku da se uvidi sva složenost problema i da se voditelji crkvenih zajednica kojima je povjerena briga o izgradnji i čuvanju sakralnih objekata znaju u datom momentu posavjetovati s odgovarajućim stručnjacima.

(Nastavit će se)